

ZBIERKA **ZÁKONOV**
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1992

Vyhlásené: 09.04.1992 Časová verzia predpisu účinná od: 01.01.1996 do: 31.12.1996

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

143

ZÁKON

z 13. marca 1992

**o plate a odmene za pracovnú pohotovosť v rozpočtových a v
niektorých ďalších organizáciách a orgánoch**

Federálne zhromaždenie Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa uznieslo na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ
PÔSOBNOSŤ ZÁKONA

§ 1

(1) Tento zákon upravuje poskytovanie platu a odmeny za pracovnú pohotovosť zamestnancom zamestnávateľa, ktorý je

- a) rozpočtovou organizáciou,¹⁾
- b) príspevkovou organizáciou, ktorej výdavky na platy a odmeny za pracovnú pohotovosť sú zabezpečované jej finančným vzťahom k rozpočtu zriaďovateľa alebo z úhrad podľa osobitných zákonov,
- c) orgánom alebo organizáciou, ktoré sú financované ako rozpočtové organizácie, ak osobitný zákon neustanovuje inak,
- d) okresným úradom alebo obvodným úradom²⁾ alebo
- e) obcou.
- f) štátnym zdravotníckym zariadením,^{2a)} ktoré je finančným vzťahom napojené na poisťovňu zriadenú na vykonávanie zdravotného poistenia.^{2b)}

(2) Tento zákon neupravuje poskytovanie platu a odmien za pracovnú pohotovosť zamestnancov, ktorých platové pomery ustanovuje osobitný zákon.³⁾

§ 2

Zamestnancom sa na účely tohto zákona rozumie pracovník (príslušník) v pracovnom pomere a príslušník ozbrojených síl a bezpečnostných zborov a služieb v služobnom pomere.⁴⁾

DRUHÁ ČASŤ
PLAT A ODMENA ZA PRACOVNÚ POHOTOVOSŤ

§ 3

Všeobecné ustanovenia

(1) Zamestnancovi prislúcha za vykonanú prácu plat.

(2) Platom sa rozumejú peňažné plnenia poskytované zamestnávateľom zamestnancovi za prácu. Za plat sa nepovažujú plnenia poskytované podľa osobitných predpisov v súvislosti so zamestnaním, najmä náhrady mzdy, odstupné, cestovné náhrady a odmena za pracovnú pohotovosť.

(3) Zamestnávateľ poskytuje zamestnancovi plat podľa tohto zákona, nariadenia príslušnej vlády a v ich rámci podľa kolektívnej zmluvy, vnútorného platového predpisu, prípadne pracovnej zmluvy alebo inej zmluvy⁵⁾ (ďalej len „pracovná zmluva“).

(4) Plat nesmie byť nižší ako minimálna mzda.⁶⁾

§ 4

Minimálne platové tarify

(1) Zamestnanec sa zaraďuje do platovej triedy v súlade s charakteristikami platových tried uvedených v prílohe tohto zákona.

(2) Pre platové triedy platia tieto minimálne platové tarify:

Platová trieda	Minimálna platová tarifa Sk mesačne
1	2 450
2	2 660
3	2 900
4	3 180
5	3 500
6	3 860
7	4 250
8	4 700
9	5 190
10	5 750
11	6 350
12	7 030

§ 4a

Obec môže zamestnancom, ktorí vykonávajú verejnoprospešné práce,^{6a)} na základe noriem spotreby práce^{6b)} poskytovať plat v závislosti od výsledkov ich práce; pritom vychádza z týchto hodinových platových taríf:

Platová trieda	Platová tarifa Sk za hodinu
1	13, 30
2	14, 40
3	15, 70
4	17, 20
5	18, 90
6	20, 90
7	23, 00

§ 5
Príplatok za riadenie

(1) Vedúcemu zamestnancovi⁷⁾ zamestnávateľa, ktorým je ústredný orgán štátnej správy na čele s ministrom, Kancelária prezidenta Slovenskej republiky, Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky alebo Úrad vlády Slovenskej republiky, patrí podľa stupňa riadenia a náročnosti riadiacej práce príplatok za riadenie, ktorý je:

Stupeň riadenia	Funkcia	Príplatok za riadenie Sk mesačne
		1. štátny tajomník, od 6 vedúci Úradu 000 vlády Slovenskej do 10 republiky 000
2.	vedúci úradu, ^{7a)} vedúci Kancelárie prezidenta Slovenskej republiky	od 5 000 do 7 500
3.	vedúci zamestnanec zodpovedný za činnosť úseku (sekcie), ktorému sú podriadení vedúci zamestnanci uvedení v 4. stupni riadenia v písmene a) alebo v 5. stupni riadenia	od 4 000 do 6 200
4. a)	vedúci zamestnanec, ktorý riadi viac útvarov	od 1 500 do 3 800
	b) zástupca vedúceho zamestnanca v 3. stupni riadenia určených z vedúcich zamestnancov uvedených v písmene a)	
5.	vedúci zamestnanec, ktorý riadi prácu podriadených zamestnancov a je v priamej podriadenosti ministrovi, predsedovi alebo podpredsedovi Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky alebo vedúcemu zamestnancovi v 1. až 3. stupni riadenia	od 500 do 3 100
6. a)	vedúci zamestnanec, ktorý riadi prácu podriadených zamestnancov	
	b) zástupca vedúceho zamestnanca v 4. stupni riadenia určený z vedúcich zamestnancov uvedených v písmene a)	od 500 do 1 900
	c) zástupca vedúceho zamestnanca v 5. stupni riadenia	

(2) Vedúcemu zamestnancovi zamestnávateľa, ktorý nie je uvedený v odseku 1, prislúcha podľa stupňa riadenia a náročnosti riadiacej práce príplatok za riadenie, ktorého sadzby ustanoví vykonávací predpis vydaný podľa § 23 v rámci týchto rozpätí:

Funkcia	Príplatok za riadenia Sk mesačne
1. štatutárny orgán	od 1 600 do 7 500
2. zástupca štatutárneho orgánu	od 1 200 do 5 000
3. riaditeľ odboru	od 800 do 2 800
4. vedúci oddelenia (zástupca riaditeľa odboru)	od 300 do 1500

(3) Zamestnávateľom s inou základnou organizačnou štruktúrou, než je uvedená v odsekoch 1 a 2, môže vykonávací predpis vydaný podľa § 23 ustanoviť sadzby príplatkov za riadenie v rámci rozpätí uvedených v odsekoch 1 a 2.

(4) Výšku príplatku za riadenie určí vedúcemu zamestnancovi zamestnávateľ. Vedúcemu zamestnancovi, ktorý je štatutárnym orgánom zamestnávateľa, určí, pokiaľ osobitný zákon neupravuje inak, výšku príplatku za riadenie orgán, ktorý ho do funkcie vymenoval, alebo ustanovil. Ak pracovný pomer vzniká voľbou, výšku príplatku za riadenie určí orgán, ktorý zamestnanca do funkcie zvolil alebo ktorému táto funkcia vyplýva z osobitného zákona.

§ 6

Príplatok za zastupovanie

Zamestnancovi, ktorý zastupuje vedúceho zamestnanca na vyššom stupni riadenia v plnom rozsahu činnosti po dobu dlhšiu ako štyri týždne a zastupovanie nie je súčasťou jeho povinností vyplývajúcich z pracovnej zmluvy, prislúcha od prvého dňa zastupovania príplatok za zastupovanie vo výške určenej zamestnávateľom v rámci rozpätia príplatku za riadenie, ustanoveného pre zastupovaného vedúceho zamestnanca. Ak prislúcha vedúcemu zamestnancovi príplatok za zastupovanie podľa predchádzajúcej vety, jeho príplatok za riadenie mu po dobu zastupovania neprislúcha.

§ 7

Príplatok za nočnú prácu

Zamestnancovi prislúcha za hodinu nočnej práce⁸⁾ príplatok vo výške 20 % priemerného hodinového zárobku.

§ 8

Príplatok za prácu v sobotu a v nedeľu

Zamestnancovi prislúcha za hodinu práce v sobotu alebo v nedeľu príplatok vo výške 25 % priemerného hodinového zárobku.

§ 9

Hodnostný príplatok

(1) Zamestnancovi, ktorý je príslušníkom ozbrojených síl a bezpečnostných zborov a služieb v služobnom pomere, prislúcha hodnostný príplatok, ktorý je:

hodnosť	hodnostný príplatok Sk mesačne
desiatnik	700
čatár	800
rotný	900
rotmajster - strážmajster	1 100
nadrotmajster - nadstrážmajster	1 200
podpráporčík - podporučík	1 300
práporčík - poručík	1 400
nadpráporčík - nadporučík	1 500
kapitán	1 600
major	1 800
podplukovník	2 000
plukovník	2 200
generálmajor	2 400
generálporučík	2 600
generálpukovník	2 800
armádny generál	3 000

(2) Zamestnancovi podliehajúcejmu osobitnému pracovnému režimu s prvkami vojenskej disciplíny a podriadenosti⁹⁾ prislúcha hodnostný príplatok až do výšky súm uvedených v odseku 1 za podmienok ustanovených vykonávacím predpisom vydaným podľa § 23.

§ 10

Plat a náhradné voľno za prácu nadčas

(1) Za hodinu práce nadčas¹⁰⁾ prislúcha zamestnancovi dosiahnutý plat zvýšený o 25 % priemerného hodinového zárobku, a ak ide o dni nepretržitého odpočinku v týždni, o 50 % priemerného hodinového zárobku, pokiaľ sa zamestnávateľ so zamestnancom nedohodli na poskytnutí náhradného voľna namiesto zvýšenia platu. Ak zamestnávateľ neposkytne zamestnancovi náhradné voľno v dobe troch kalendárnych mesiacov po výkone práce nadčas alebo v inak dohodnutej dobe, prislúcha zamestnancovi zvýšený plat podľa prvej vety.

(2) Zamestnancovi, ktorému prislúcha príplatok za riadenie podľa § 5 alebo hodnostný príplatok podľa § 9, je plat určený s prihliadnutím na prípadnú prácu nadčas. To neplatí o práci nadčas vykonávanej v noci alebo v deň pracovného pokoja.¹¹⁾ V plate vedúceho zamestnanca, ktorý je štatutárnym orgánom, je vždy prihliadnuté na všetku prácu nadčas.

§ 11

Osobitný príplatok

Za vykonávanie činností, pri ktorých je riziko ohrozenia života alebo zdravia zamestnanca, činností spojených s inými závažnými rizikami pri ochrane záujmov štátu, činností pri zabezpečovaní obrany alebo činností s mimoriadnou psychickou záťažou, sa poskytne zamestnancovi osobitný príplatok za podmienok a vo výške ustanovených vykonávacím predpisom vydaným podľa § 23.

§ 12**Osobný príplatok**

Na ohodnotenie náročnosti práce a dlhodobo dosahovaných kvalitných výsledkov vykonávanej práce možno zamestnancovi poskytnúť osobný príplatok. Podmienky a maximálnu výšku ustanoví vykonávací predpis vydaný podľa § 23.

§ 13**Odmeny**

Za splnenie mimoriadnych alebo osobitne významných pracovných úloh, za iné mimoriadne pracovné zásluhy, za poskytnutie osobnej pomoci v mimoriadnych prípadoch, pri významných pracovných a životných výročiach za dlhodobo dosahované kvalitné výsledky práce a za službu v ozbrojených silách a bezpečnostných zboroch a službách v služobnom pomere možno zamestnancovi poskytnúť odmenu za podmienok ustanovených vykonávacím predpisom vydaným podľa § 23.

§ 13a**Platové zvýhodnenie**

(1) Na ocenenie spoločenskej priority možno zamestnancovi vo vybraných činnostiach, povolaniach a kategóriách poskytnúť platové zvýhodnenie.

(2) Platové zvýhodnenie sa poskytuje popri ďalších plneniach vyplývajúcich z tohto zákona najviac dvakrát ročne.

(3) Okruh vybraných činností, povolání alebo kategórií zamestnancov, výšku a podmienky na poskytovanie platového zvýhodnenia ustanoví vykonávací predpis vydaný podľa § 23.

§ 14**Plat a náhrada platu za sviatok**

(1) Za hodinu práce vo sviatok prislúcha zamestnancovi dosiahnutý plat zvýšený o 100 % priemerného hodinového zárobku, pokiaľ sa zamestnávateľ so zamestnancom nedohodli na poskytnutí náhradného voľna. Ustanovenie § 10 ods. 1 druhej vety tu platí obdobne.

(2) Zamestnancovi, ktorý nepracoval preto, že sviatok pripadol na jeho obvyklý pracovný deň, prislúcha náhrada platu vo výške priemerného zárobku, pokiaľ mu plat ušiel v dôsledku sviatku. Náhrada platu v tejto výške prislúcha zamestnancovi tiež za deň, v ktorom sa mu poskytlo za prácu vo sviatok náhradné voľno.

(3) Náhrada platu za sviatok neprislúcha zamestnancovi, ktorý neospravedlnene zameškal smenu bezprostredne predchádzajúcu sviatku alebo bezprostredne po ňom nasledujúcu alebo smenu nariadenú zamestnávateľom na sviatok, prípadne časť niektorej z týchto smien.

§ 15**Plat pri výkone inej práce**

(1) Ak je zamestnanec prevedený na prácu, za ktorú prislúcha nižší plat, z dôvodu

- a) ohrozenia chorobou z povolania,
- b) karanténneho opatrenia, ktoré sa mu uložilo podľa predpisov o starostlivosti o zdravie ľudu,

- c) odvrátenia živeľnej udalosti alebo inej hroziacej nehody alebo na zmiernenie ich bezprostredných následkov,
- d) prevoja, ktorý zamestnanec nezavinil, alebo pre prerušenie práce spôsobenej nepriaznivými poveternostnými vplyvmi,
prislúcha mu po dobu prevedenia k platu doplatok najmenej do výšky priemerného zárobku, najdlhšie však po dobu 12 po sebe nasledujúcich mesiacov odo dňa prevedenia.

(2) Doplatok podľa odseku 1 písm. a) prislúcha aj vtedy, ak zamestnanec prejde k inému zamestnávateľovi, pretože pre neho doterajší zamestnávateľ nemá inú vhodnú prácu. Doplatok poskytuje zamestnancovi zamestnávateľ, ktorý ho zamestnáva v čase, po ktorý doplatok prislúcha; vyplatený doplatok tomuto zamestnávateľovi uhradí zamestnávateľ, u ktorého došlo ku vzniku ohrozenia chorobou z povolania.

(3) Vláda Českej republiky a vláda Slovenskej republiky ustanoví nariadením, za akých podmienok uhradí príslušný orgán štátnej správy náklady na prípadný doplatok platu podľa odseku 1 písm. b) zamestnávateľovi, ktorý ho poskytol.

§ 16 **Splatnosť platu**

(1) Plat je splatný pozadu za mesačné obdobie, a to najneskôr v nasledujúcom kalendárnom mesiaci, pokiaľ nebolo v pracovnej zmluve alebo v kolektívnej zmluve dohodnuté inak.

(2) Na žiadosť zamestnanca musí sa mu plat splatný počas dovolenky na zotavenie vyplatiť pred nastúpením dovolenky.

(3) Pri skončení zamestnania vyplatí zamestnávateľ zamestnancovi na jeho žiadosť plat splatný za mesačné obdobie v deň skončenia zamestnania, ak to umožňuje technika výpočtu plátov, inak mu poskytne primeraný preddavok.

(4) Plat zamestnancov, ktorí sú príslušníkmi ozbrojených síl a bezpečnostných zborov a služieb v služobnom pomere, je splatný v mesiaci, v ktorom služobný pomer vznikol alebo trvá.

§ 17 **Výplata platu**

(1) Plat sa vypláca zamestnancovi v peniazoch. Plat možno vyplácať v inej než slovenskej mene, len pokiaľ to umožňuje tento zákon.

(2) Plat sa vypláca v pracovnom čase a na pracovisku, ak nebolo v kolektívnej zmluve, prípadne v pracovnej zmluve dohodnuté inak. Ak sa zamestnanec nemôže dostaviť na výplatu z vážnych dôvodov, prípadne ak pracuje na vzdialenom pracovisku, zašle mu zamestnávateľ plat v deň určený pre jeho výplatu, prípadne najneskôr v najbližší nasledujúci pracovný deň na svoje náklady a nebezpečenstvo, pokiaľ sa nedohodnú inak.

(3) Pri mesačnom vyúčtovaní platu je zamestnávateľ povinný vydať zamestnancovi písomný doklad obsahujúci údaje o jednotlivých zložkách platu a o vykonaných zrážkach. Na žiadosť zamestnanca predloží mu zamestnávateľ na nazretie doklady, na ktorých základe bol plat vypočítaný.

(4) Ustanovenie odseku 3 prvej vety sa nevzťahuje na zamestnancov, ktorí sú príslušníkmi ozbrojených síl a bezpečnostných zborov a služieb v služobnom pomere.

(5) Zamestnanec môže na prijatie platu písomne splnomocniť inú osobu. Manželovi možno plat vyplatiť len na základe písomného splnomocnenia. Bez písomného splnomocnenia možno vyplatiť plat inej osobe než zamestnancovi, len pokiaľ to ustanovuje osobitný zákon.¹²⁾

(6) Na žiadosť zamestnanca je zamestnávateľ povinný pri výplate platu, prípadne iných peňažných plnení v prospech zamestnanca, po vykonaní prípadných zrážok z platu podľa príslušných právnych predpisov, poukázať sumu určenú zamestnancom na jeho účet v peňažnom ústave.

§ 18

Zrážky z platu

(1) Zrážky z platu možno vykonať len na základe dohody o zrážkach z platu. Inak môže zamestnávateľ zraziť z platu len

- a) preddavok na daň z príjmov fyzických osôb,
- b) preddavok na plat, ktorý je zamestnanec povinný vrátiť preto, že neboli splnené podmienky pre priznanie tohto platu,
- c) sumy postihnuté výkonom rozhodnutia nariadených súdom, orgánom štátnej správy alebo orgánom splnomocneným na to zákonom,
- d) sumy prepadajúce štátu v dôsledku právoplatne uloženého nápravného opatrenia a peňažné tresty (pokuty), ako aj náhrady uložené zamestnancovi vykonateľným rozhodnutím príslušných orgánov,
- e) preplatky na dávkach nemocenského poistenia, pokiaľ je zamestnanec povinný ich vrátiť na základe vykonateľného rozhodnutia podľa právnych predpisov o nemocenskom poistení,
- f) neprávom prijaté sumy dávok sociálneho zabezpečenia, pokiaľ je zamestnanec povinný ich vrátiť na základe vykonateľného rozhodnutia podľa právnych predpisov o sociálnom zabezpečení,
- g) nevyúčtovaný preddavok na náhradu cestovných, sťahovacích a iných výdavkov,
- h) náborové a iné príspevky, ako aj náhrady sťahovacích výdavkov, ktoré sa zamestnancovi vyplatili v náboře a ktoré je zamestnanec povinný podľa právnych predpisov vrátiť,
- i) náhradu platu za dovolenku na zotavenie, na ktorú zamestnanec stratil nárok, prípadne na ktorú mu nárok nevznikol,
- j) sumy rodičovského príspevku, ktoré je zamestnanec povinný vrátiť na základe vykonateľného rozhodnutia podľa zákona o rodičovskom príspevku,
- k) neprávom prijaté hmotné zabezpečenie uchádzačov o zamestnanie alebo jeho zvýšenie alebo ako preddavok poskytnuté hmotné zabezpečenie, pokiaľ je zamestnanec povinný ho vrátiť na základe vykonateľného rozhodnutia podľa zákona o zamestnanosti,
- l) poistné na zdravotné poistenie, nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie a príspevok do fondu zamestnanosti.

(2) Poradie zrážok z platu ustanoví nariadením vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

§ 19

Odmena za pracovnú pohotovosť

(1) Pri nariadenej alebo dohodnutej pracovnej pohotovosti¹³⁾ na pracovisku mimo pracovného času zamestnanca poskytne zamestnávateľ zamestnancovi za hodinu tejto pohotovosti odmenu vo

výške 50 % priemerného hodinového zárobku, a ak ide o deň pracovného pokoja, vo výške 100 % priemerného hodinového zárobku, pokiaľ sa zamestnávateľ so zamestnancom nedohodli na poskytnutí náhradného voľna. Ustanovenie § 10 ods. 1 druhej vety platí obdobne pre poskytnutie odmeny za pracovnú pohotovosť.

(2) Pri nariadenej alebo dohodnutej pracovnej pohotovosti mimo pracoviska mimo pracovného času zamestnanca poskytne zamestnávateľ zamestnancovi za hodinu tejto pohotovosti odmenu vo výške 15 % priemerného hodinového zárobku, a ak ide o deň pracovného pokoja, vo výške 25 % priemerného hodinového zárobku.

(3) Za výkon práce v čase pracovnej pohotovosti prislúcha zamestnancovi plat. Odmena za pracovnú pohotovosť v takom prípade neprislúcha.

TRETIA ČASŤ

SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 20

Vnútorňý platový predpis, ktorý upravuje poskytovanie platu, je zamestnávateľ povinný pred jeho vydaním prerokovať s príslušným odborovým orgánom; ak zamestnávateľ vydal vnútorňý platový predpis, je povinný umožniť zamestnancom do neho nazerať.

§ 21

Zamestnancom s miestom výkonu práce podľa pracovnej zmluvy v cudzine možno s ich súhlasom poskytovať plat alebo jeho časť v inej než slovenskej mene. Spôsob poskytovania platu týmto zamestnancom v inej než slovenskej mene ustanoví vláda Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nariadením.

§ 22

Ustanovenia § 16 až 18 a § 21 sa vzťahujú obdobne na odmenu za pracovnú pohotovosť a náhradu platu, pokiaľ ide o ich splatnosť, výplatu a vykonávanie zrážok.

§ 23

Vláda Slovenskej republiky ustanoví nariadením

- a) katalógy prác a kvalifikačné predpoklady v súlade s charakteristikami platových tried vrátane spôsobu zaraďovania do týchto tried, stupnice platových taríf, prípadne spôsob ich určenia,
- b) úpravu stupnice platových taríf vydanú podľa písmena a) v závislosti od predpokladaného vývoja miezd v podnikateľskej sfére v bežnom roku s účinnosťou 1. januárom nasledujúceho roka po prerokovaní s reprezentatívnymi zástupcami zamestnávateľov a zamestnancov,¹⁴⁾
- c) príplatky za riadenie podľa § 5 ods. 2 a 3,
- d) hodnostné príplatky podľa § 9,
- e) podmienky na poskytovanie a výšku osobitného príplatku podľa § 11 a podmienky na poskytovanie osobného príplatku a jeho maximálnu výšku podľa § 12,
- f) podmienky na poskytovanie odmien podľa § 13,
- g) v školstve mieru vyučovacej povinnosti učiteľov a povinnosti výchovnej práce ostatných pedagogických pracovníkov,
- h) osobitné jednorazové peňažné náležitosti pre príslušníkov ozbrojených síl, bezpečnostných zborov a služieb v služobnom pomere,

- i) postup a spôsob zistenia východiskových údajov o mzdách podľa písmena b),
- j) okruh vybraných činností, povolání a kategórií zamestnancov, výšku a podmienky na poskytovanie platového zvýhodnenia podľa § 13a.

§ 23a

Ústredný orgán štátnej správy po predchádzajúcom súhlase Ministerstva financií Slovenskej republiky a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky môže rozhodnúť o tom, ktoré vybrané príspevkové organizácie môžu uplatniť pri odmeňovaní svojich pracovníkov zákon č. 1/1992 Zb. o mzde, odmene za pracovnú pohotovosť a o priemernom zárobku v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1993 Z. z.

§ 24

Pokiaľ osobitné predpisy, ktoré sa vzťahujú na zamestnávateľov a zamestnancov, pre ktorých platí tento zákon, obsahujú ustanovenia o mzde alebo o služobnom príjme, rozumie sa tým plat podľa tohto zákona.

§ 25

(1) Pokiaľ tento zákon neustanovuje inak, spravujú sa pracovnoprávne vzťahy Zákonníkom práce s výnimkou ustanovení § 95 ods. 4, § 111 ods. 1, 2 a 4 a § 112 až 123.

(2) Pokiaľ tento zákon neustanovuje inak, spravujú sa pracovné vzťahy zamestnancov, ktorí sú príslušníkmi ozbrojených síl a bezpečnostných zborov a služieb v služobnom pomere, osobitnými zákonmi upravujúcimi ich služobný pomer.

(3) Na vojakov z povolania a vojakov v ďalšej službe v služobnom pomere sa nevzťahuje úprava peňažných náležitostí podľa § 6 ods. 2 písm. a) a b) a odsekov 3 a 4 zákona č. 88/1952 Zb. o materiálnom zabezpečení príslušníkov ozbrojených síl.

§ 26

Nároky vzniknuté pred dňom účinnosti tohto zákona sa posudzujú podľa doterajších predpisov.

§ 27

(1) Zrušujú sa:

1. § 48 ods. 1 druhá veta a ods. 2 a 3, § 49, 50, 52 a 55 zákona č. 100/1970 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti.
2. § 13 ods. 1 colného zákona č. 44/1974 Zb. v znení zákona č. 5/1991 Zb.
3. § 39 ods. 2, § 40 ods. 2 a 3, § 49 ods. 2 a § 50 až 52 zákona č. 334/1991 Zb. o služobnom pomere policajtov zaradených vo Federálnom policajnom zbore a v Zbore hradnej polície.
4. Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 159/1970 Zb. o poskytovaní odmien pri významných pracovných a životných výročiach v znení vyhlášky č. 120/1988 Zb.
5. Vyhláška Federálneho ministerstva pre technický a investičný rozvoj č. 40/1977 Zb. o zvyšovaní kvalifikácie a hodnotení tvorivej spôsobilosti vedecko-technických pracovníkov.
6. Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 146/1989 Zb. o odmeňovaní pracovníkov v malých organizáciách.

7. Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 269/1990 Zb. o zjednodušení úpravy odmeňovania robotníkov, obchodnoprevádzkových a technicko-hospodárskych pracovníkov.
8. Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 75/1991 Zb. o poskytovaní ročných odmien riaditeľom rozpočtových a príspevkových organizácií.
9. Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 177/1991 Zb. o poskytovaní príplatku k čiastočnému vyrovnaniu rastu životných nákladov pracovníkom organizácií riadených federálnymi ústrednými orgánmi, ktoré neprevádzkujú podnikateľskú činnosť.
10. Uznesenie vlády Československej socialistickej republiky z 22. októbra 1965 č. 509 o zásadách pre určovanie termínov výplat miezd (reg. čiastka 55/1965 Zb.).
11. Úprava Ministerstva dopravy z 10. augusta 1967 č. 33 011/66-21 o osobitnom príspevku pre civilných letcov (reg. čiastka 35/1967 Zb.).
12. Smernice Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 20. januára 1976 č. II/5-39/76-7313 pre poskytovanie odmien pracovníkom orgánov štátnej správy a niektorých ďalších rozpočtových organizácií (reg. v čiastke 5/1976 Zb.).
13. Úprava Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 3. decembra 1976 č. II/5-1221/76-7419 o odmieňaní opatrovateliek v mikrojasliach (reg. čiastka 33/1976 Zb.).
14. Úprava Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 8. novembra 1979 č. 315-1731/79-7313 o odmieňaní odborných a administratívnych pracovníkov orgánov štátnej správy a niektorých ďalších rozpočtových organizácií (reg. čiastka 30/1979 Zb.).
15. Úprava ústredného riaditeľa Československého rozhlasu z 19. decembra 1977 o odmieňaní pracovníkov Československého rozhlasu - útvarov centrálného riadenia v znení úpravy ústredného riaditeľa Československého rozhlasu z 1. decembra 1980 (reg. čiastka 10/1981 Zb.).
16. Úprava Federálneho ministerstva zahraničného obchodu z 9. januára 1981 o odmieňaní zdravotníckych pracovníkov stomatologického strediska Federálneho ministerstva zahraničného obchodu (reg. čiastka 12/1981 Zb.).
17. Úprava Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí zo 16. apríla 1981 č. 31-588/81-7308 o odmieňaní redaktorov-novinárov (reg. čiastka 16/1981 Zb.) v znení úpravy Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 28. decembra 1984 č. 514-13530-3127 (reg. čiastka 8/1985 Zb.), výnosu Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí zo 17. apríla 1991 č. 221-2073-5126 (č. 202/1991 Zb.) a výnosu Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 24. septembra 1991 č. 22-5271-5126 (č. 507/1991 Zb.).
18. Úprava Federálneho ministerstva dopravy z 11. júna 1981 č. 11 566/81-05 o odmieňaní pracovníkov vybraných profesií v organizáciách civilného letectva po dobu liečebnej rehabilitačnej starostlivosti (reg. čiastka 8/1982 Zb.).
19. Úprava Federálneho ministerstva pre technický a investičný rozvoj č. 13. z 30. septembra 1981 o odmieňaní robotníkov v samostatných projektových a inžinierskych organizáciách a útvaroch hlavných architektov (reg. čiastka 34/1981 Zb.) v znení úpravy Štátnej komisie pre vedeckotechnický a investičný rozvoj č. 3 z 1. októbra 1985 (reg. čiastka 26/1985 Zb.).
20. Smernice Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 30. decembra 1981 č. 313-1422/81-7203 pre odmieňanie zdravotne vysoko rizikových prác pri použití izolačných dýchacích prístrojov (reg. čiastka 8/1982 Zb.).
21. Rozhodnutie ústredného riaditeľa Československého rozhlasu z 26. júna 1981 o odmieňaní redaktorov Československého rozhlasu (reg. čiastka 8/1982 Zb.).
22. Úprava Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 30. júna 1982 č. F 314-4674-3145, 040682 o odmieňaní umeleckých pracovníkov (reg. čiastka 20/1982 Zb.) v znení výnosu

- Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 514-612, 5154 z 13. júla 1988 (reg. čiastka 29/1988 Zb.).
23. Úprava ústredného riaditeľa Československého rozhlasu z 1. novembra 1982 o odmieňaní robotníkov Československého rozhlasu (reg. čiastka 12/1983 Zb.).
  24. Smernice Federálneho ministerstva dopravy zo 7. januára 1983 č. 23 792/82-03 o odmieňaní a náhradách výdavkov spojených s výkonom práce pracovníkov vysielaných do zahraničia a ich rodinných príslušníkov (reg. čiastka 13/1983 Zb.) v znení úpravy Federálneho ministerstva dopravy z 15. novembra 1983 č. 22 412/1983-03 (reg. čiastka 4/1984 Zb.), úpravy Federálneho ministerstva dopravy z 28. marca 1986 č. 10 083/1986-03 a výnosu Federálneho ministerstva dopravy a spojov z 27. septembra 1989 č. 13 116/1989 (reg. čiastka 29/1989 Zb.).
  25. Úprava Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 51-12430-3156 z 12. septembra 1984 o odmieňaní technicko-hospodárskych pracovníkov (reg. čiastka 22/1984 Zb.) v znení opatrenia Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 30. septembra 1985 č. 515-19738-5122 (reg. čiastka 22/1985 Zb.) a výnosu Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 13. júla 1987 č. 514-33885-5112 (reg. čiastka 17/1987 Zb.).
  26. Úprava ústredného riaditeľa Československého rozhlasu z 1. októbra 1984 o zásadách mzdovej politiky v Čs. rozhlase (reg. čiastka 3/1985 Zb.).
  27. Smernice Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 51-14824-3115, 281284 z 29. decembra 1984 pre hodnotenie a odmieňanie sťaženého a zdraviu škodlivého pracovného prostredia v rozpočtových a príspevkových organizáciách (reg. čiastka 7/1985 Zb.).
  28. Úprava Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 514-18544-5111 z 2. augusta 1985 o odmieňaní obchodnoprevádzkových pracovníkov (reg. čiastka 24/1985 Zb.).
  29. Úprava Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 30. mája 1986 č. 51-25345-5123, 080586 o odmieňaní pracovníkov vysielaných na akcie investičnej výstavby na územie Zväzu sovietskych socialistických republík (reg. čiastka 13/1986 Zb.).
  30. Výnos Federálneho ministerstva dopravy z 20. augusta 1987 č. 13 857/1987-3 o odmeňovaní občianskych pracovníkov Železničného vojska (reg. čiastka 18/1987 Zb.) v znení výnosu Federálneho ministerstva dopravy a spojov z 30. septembra 1988 č. 15 466/1988-0320 (reg. čiastka 41/1988 Zb.).
  31. Výnos Štátnej komisie pre vedeckotechnický a investičný rozvoj č. 3 z 27. novembra 1987 o odmieňaní pracovníkov organizácií výskumnej a vývojovej základne priamo riadených ústrednými orgánmi (reg. čiastka 1/1988 Zb.).
  32. Výnos Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 8. apríla 1988 č. 515-34264-5129 o odmeňovaní pracovníkov v závodných jednotkách požiarnej ochrany (reg. čiastka 17/1988 Zb.).
  33. Výnos Federálneho ministerstva dopravy a spojov z 31. mája 1988 č. 12 483/1988-03031 o odmeňovaní príslušníkov Zboru ozbrojenej ochrany železníc a príslušníkov Zboru ozbrojenej ochrany letísk (reg. čiastka 26/1988 Zb.) v znení výnosu Federálneho ministerstva dopravy z 9. januára 1991 č. 20 967/1990-320 (č. 77/1991 Zb.).
  34. Výnos Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 26. mája 1988 č. 515-38434-5147 o odmieňaní pracovníkov robotníckych povolání v orgánoch štátnej správy a niektorých ďalších organizáciách (reg. čiastka 26/1988 Zb.).
  35. Výnos Federálneho ministerstva dopravy z 28. apríla 1990 č. 18 405/1990 - 320 o odmeňovaní zdravotníckych pracovníkov v pôsobnosti Federálneho ministerstva dopravy (č. 255/1990 Zb.).

36. Výnos Federálneho ministerstva dopravy z 8. novembra 1990 č. 20 585/1990 - 0320 o odmeňovaní členov posádok civilných lietadiel a riadiacich letovej prevádzky (č. 538/1990 Zb.).
37. Výnos Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí z 10. augusta 1990 č. 22-21621-5147 o odmeňovaní a ďalších náležitostiach pracovníkov Štátneho leteckého útvaru (č. 355/1990 Zb.).

(2) Opatrenia pre odmeňovanie vydané podľa doterajších právnych predpisov strácajú platnosť dňom účinnosti tohto zákona.

§ 28

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. májom 1992.

Havel v. r.

Dubček v. r.

Čalfa v. r.

**Príloha zákona č. 143
1992 Zb.****Charakteristiky platových tried**

1. platová trieda

Výkon pomocných prác podľa presných postupov a pokynov, s bežnou fyzickou a malou zmyslovou záťažou a bez väzieb na ďalšie činnosti (napríklad manipulácia s jednotlivými predmetmi menšej hmotnosti a veľkosti).

2. platová trieda

Výkon prípravných alebo pomocných prác s menšími nadväznosťami na ďalšie činnosti procesu alebo celku, spravidla s malou hmotnou zodpovednosťou a bežnou zmyslovou záťažou, prípadne zvýšenou fyzickou námahou alebo rizikom pracovného úrazu (napr. jednoduché operácie alebo súbor operácií s jednotlivými časťami strojov, zariadení alebo objektov, meradlami, mechanizovanými nástrojmi). Výkon jednoduchých pravidelne opakovaných administratívnych, administratívno-technických alebo prevádzkovo-manipulačných prác.

3. platová trieda

Výkon ucelených rutinných obslužných prác podľa daných postupov a prevádzkových režimov spojených s určitou hmotnou zodpovednosťou, zmyslovou záťažou, rizikom pracovného úrazu alebo vysokou fyzickou námahou a s určitými ďalšími prevádzkovými nadväznosťami, výkon opakovaných kontrolovateľných administratívnych, hospodársko-správnych, ekonomických alebo prevádzkovo-technických prác podľa podrobných pokynov alebo určených postupov.

4. platová trieda

Výkon rutinných odborných kontrolovateľných prác s ďalšími prípadnými úzkymi nadväznosťami na ďalšie procesy, vykonávaných podľa rámcových pokynov a spojených spravidla s vyššou hmotnou zodpovednosťou, zvýšenou zmyslovou záťažou a zodpovednosťou za zdravie a bezpečnosť druhých osôb (napr. práce s jednouúčelovými konvenčnými zariadeniami pracujúcimi so vzájomnými technologickými alebo prevádzkovými väzbami). Výkon odborných administratívnych alebo čiastočne opakovaných rôznorodých hospodársko-správnych, ekonomických alebo prevádzkovo-technických prác. Riadenie a organizácia jednotlivých ľahko ovládateľných technologických, prevádzkových a iných procesov a zariadení podľa presných postupov so zvýšenými nárokmi na presnosť a spoľahlivosť so zvýšenou zodpovednosťou za bezpečnú prácu a zdravie a bezpečnosť druhých osôb, zvýšenou zmyslovou záťažou a hmotnou zodpovednosťou. Výkon jednoduchých individuálnych remeselných prác.

5. platová trieda

Výkon rutinných rôznorodých odborných prác s prípadnou vysokou hmotnou zodpovednosťou, zodpovednosťou za zdravie a bezpečnosť druhých osôb alebo zmyslovou záťažou s pevne určenými presnými a početnými nadväznosťami na ďalšie procesy a deje. Riadenie, organizácia alebo operatívne zabezpečovanie chodu čiastkových úsekov prevádzkových procesov alebo zložitých zariadení s malými možnosťami voľby postupu, spojené spravidla s vysokou zmyslovou záťažou a zodpovednosťou za zdravie a životy ďalších osôb. Samostatný výkon individuálnych remeselných prác.

6. platová trieda

Výkon ucelených odborných prác alebo zabezpečovanie menej zložitých agend, ktoré sú dôležitou súčasťou širších procesov a javov, a to podľa všeobecných postupov spojených s prípadnou veľmi vysokou hmotnou zodpovednosťou alebo zodpovednosťou za obťažne odstrániteľné škody väčšieho rozsahu a vysokou zmyslovou (neuropsychickou) záťažou. Riadenie, organizácia alebo operatívne zabezpečovanie chodu veľmi zložitých zariadení a jednoduchých procesov s možnosťou voľby postupu, spojené so značnou neuropsychickou záťažou, zodpovednosťou za zdravie a životy širšieho okruhu ďalších osôb. Výkon individuálnych remeselných prác so značným podielom tvorivej invencie alebo individuálnych remeselne vysoko odborných prác.

7. platová trieda

Výkon zložitých odborných prác alebo samostatné zabezpečovanie odborných agend alebo výkon jednoduchých čiastkových koncepčných metodických prác s vysokou zodpovednosťou za veľmi obťažne odstrániteľné rozsiahle škody, so značnou previazanosťou komplikovaných väzieb na ďalšie procesy a s vysokou neuropsychickou záťažou a rozsiahlymi možnosťami voľby postupu v rámci celého úseku alebo odboru činnosti. Riadenie, organizácia alebo operatívne zabezpečovanie chodu súboru zložitých zariadení a prevádzkových procesov podľa všeobecných postupov, spravidla spojené s určitou duševnou námahou, veľmi vysokou neuropsychickou záťažou vyplývajúcou z vysokej intenzity prebiehajúcich javov, stresových situácií a podobne, so zodpovednosťou za škody vzniknuté činnosťou riadeného úseku. Výkon individuálnych tvorivých majstrovských remeselných prác.

8. platová trieda

Výkon špecializovaných odborných prác, samostatné zabezpečovanie zložitých úloh a agend alebo výkon koncepčných, metodických a čiastkových tvorivých činností, ktoré sú hlavnou súčasťou samostatne pôsobiacich systémov, s určitými väzbami a súvislosťami presahujúcimi rámce daného odboru, spojené so zvýšenou duševnou námahou. Riadenie, organizácia a koordinácia zložitých procesov alebo rozsiahleho súboru veľmi zložitých zariadení spojené s určením nových postupov v rámci systému, so zodpovednosťou za rozsiahle obťažne odstrániteľné škody vzniknuté činnosťou riadeného úseku alebo všeobecným ohrozením zdravia a života.

9. platová trieda

Výkon systémových prác spojených s komplexným zabezpečením najzložitejších úsekov a agend, zložitých koncepčných a metodických prác a tvorivých činností, spojených spravidla so zodpovednosťou za neodstrániteľné škody, s vysokou duševnou námahou vyplývajúcou z potreby práce na značnom stupni zovšeobecnenia, so širokými väzbami nad rámec odboru činnosti, vykonávané spravidla vopred bližšie nešpecifikovaným spôsobom. Riadenie, organizácia a koordinácia veľmi zložitých procesov a systémov, včítane voľby a optimalizácie postupov a spôsobov riešenia, spojené spravidla s všestranne veľmi obťažnými podmienkami.

10. platová trieda

Výkon najzložitejších špecializovaných koncepčných systémových prác a náročných tvorivých prác s rozsiahlymi komplikovanými väzbami medzi rôznymi odbornými činnosťami, prípadne vednými disciplínami, vykonávané bližšie neurčeným spôsobom s vopred nešpecifikovanými výstupmi s vysokou mierou pravdepodobnosti vzniku neodstrániteľných škôd, všeobecného ohrozenia života a zdravia osôb, s požiadavkou vysokého stupňa zovšeobecnenia. Riadenie a koordinácia nosných častí komplexu zložitých systémov s rozsiahlymi vnútornými aj vonkajšími väzbami.

11. platová trieda

Tvorivé riešenie úloh neobvyklým (originálnym) spôsobom, so všeobecne ustanovenými výstupmi s vysokou mierou zodpovednosti za škody s najširšími spoločenskými dôsledkami, spojené s veľmi vysokou duševnou námahou vyplývajúcou z potreby trvale vysokého stupňa zovšeobecnenia javov, značného množstva variantov riešenia, s nárokmi na mimoriadne schopnosti najmä tvorivé, komunikačné a pod. Riadenie a koordinácia komplexov veľmi zložitých systémov, so zodpovednosťou za škody odstrániteľné s úsilím najširšieho kolektívu špecializovaných odborníkov za dlhšie obdobie alebo za neodstrániteľné škody, so značnými nárokmi na schopnosť riešiť v najobťažnejších podmienkach zložitú a konfliktnú situáciu spojenú spravidla so všeobecným ohrozením najširšej skupiny osôb.

12. platová trieda

Tvorivé riešenie najzložitejších úloh principiálne novým spôsobom s nešpecifikovanými výstupmi, širokého spoločenského alebo medzinárodného dosahu, s hlbokými interdisciplinárnymi nadväznosťami, ovplyvňujúce zásadným spôsobom ďalší rozvoj príslušných celospoločenských alebo vedných odborov, s predpokladom vysokého stupňa abstraktného myslenia. Riadenie, organizácia a koordinácia najzložitejších systémov s veľmi vysokým počtom možných spôsobov riešenia, so zodpovednosťou za neodstrániteľné hmotné a morálne škody, ktoré môžu vzniknúť činnosťou priamo riadených aj nadväzujúcich systémov.

- 1) Zákon č. 563/1990 Zb. o rozpočtových pravidlách federácie v znení zákona č. 562/1991 Zb. Zákon Českej národnej rady č. 576/1990 Zb. o pravidlách hospodárenia s rozpočtovými prostriedkami Českej republiky a obcí v Českej republike (rozpočtové pravidlá republiky) v znení zákona Českej národnej rady č. 579/1991 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady č. 592/1990 Zb. o rozpočtových pravidlách Slovenskej republiky v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 574/1991 Zb.
- 2) Zákon Českej národnej rady č. 425/1990 Zb. o okresných úradoch, úprave ich pôsobnosti a o niektorých ďalších opatreniach s tým súvisiacich. Zákon Slovenskej národnej rady č. 472/1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy.
- 2a) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 98/1995 Z. z.
- 2b) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 374/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 98/1995 Z. z. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 231/1995 Z. z.
- 3) Napríklad zákon Českej národnej rady č. 391/1991 Zb. o platových pomeroch sudcov, štátnych notárov, justičných a notárskych čakateľov, zákon Slovenskej národnej rady č. 420/1991 Zb. o platových pomeroch sudcov a justičných čakateľov.
- 4) Napríklad zákon č. 100/1970 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti v znení neskorších predpisov, zákon Českej národnej rady č. 283/1991 Zb. o Polícii Českej republiky, zákon č. 334/1991 Zb. o služobnom pomere policajtov zaradených vo Federálnom policajnom zbore a v Zbore hradnej polície, zákon Slovenskej národnej rady č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky.
- 5) § 244 Zákonníka práce.
- 6) Nariadenie vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky č. 53/1992 Zb. o minimálnej mzde.
- 6a) § 3 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky zamestnanosti v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 194/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 189/1994 Z. z. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 197/1995 Z. z.
- 6b) § 16 zákona č. 1/1992 Zb. o mzde, odmene za pracovnú pohotovosť a o priemernom zárobku.
- 7) § 9 ods. 3 Zákonníka práce.
- 7a) § 2 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 453/1992 Zb.
- 8) § 99 Zákonníka práce.
- 9) Napríklad zákon č. 51/1964 Zb. o dráhach v znení neskorších predpisov, zákon č. 44/1974 Zb. colný zákon v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane, zákon Českej národnej rady č. 133/1985 Zb. o požiarnej ochrane.
- 10) § 96 Zákonníka práce.
- 11) § 91 ods. 1 Zákonníka práce.
- 12) Napríklad zákon Českej národnej rady č. 37/1989 Zb. o ochrane pred alkoholizmom a inými toxikomániami, zákon Slovenskej národnej rady č. 46/1989 Zb. o ochrane pred alkoholizmom a inými toxikomániami.
- 13) § 95 ods. 1 až 3 Zákonníka práce.
- 14) Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení zákona č. 300/1990 Zb., zákona č. 513/1991 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 62/1993 Z. z.

